

James Burnhams senaste perspektiv

Den amerikanske filosofiprofessorn James Burnham har vid några och fyrtio års ålder skrivit två världsberömda böcker: "Direktörernas revolution" av år 1941, där han syntes tro på nazismens seger som ett led i direktörernas, organisationernas universella maktövertagande, och "Kampen om världen" av år 1947, med dess analys av kommunismens expansionstendenser och antydningar om nödvändigheten av ett preventivkrig mot östblocket. Hans nyss utkomna arbete "Kommunismens kommande nederlag" (*The Coming Defeat of Communism*, John Day Company, \$ 3.50) är betydande genom samma egenskaper som föregångarna, skärpa i analysen, konstruktiv fantasi, smidig stil. Man får hoppas att även denna bok snart översätts till svenska; utan varje tvivel hör Burnham till vår tids mest stimulerande politiska författare, och de flesta

andra böcker om världsläget verkar lösliga och pratiga vid sidan av hans.

Erkännandet innebär inte något instämmande i Burnhams åsikter. Dessa förändras tämligen hastigt — Burnham började som kommunist av Trotskijtyp — men är alltid lika tvärsäkra och lika extrema. Med rätta erinrar James Reston i en anmälan av den senaste boken om en amerikansk domares halvt självironiska anmärkning: "Denna domstol gör sig ofta skyldig till misstag, men aldrig till tvivel." Bakom Burnhams analyser skymtar för övrigt en rätt naiv föreställning om att alla idéer och teorier är rationaliseringar av primära intressen, en tankegång som han utförligt utvecklat i sin minst berömda bok ("The Machiavellians") och som närmast synes hämtad från Pareto.

Striden mellan öst och väst måste sluta med den ena par-

tens totala seger, ty kommunismen är fast inriktad på världsherraväldet, detta är Burnhams första postulat. Den fasthetens och uppehållandets politik som USA och Västern sedan några år bedriver innebär visserligen ett framsteg gentemot den tidigare eftergiftspolitik, men den kan inte leda till en permanent avspänning: den "är förnuftig blott som ett tillfälligt medel i tjänst hos ett högre mål som senare kan vinnas". Detta mål är världskommunismens totala nederlag, "förstörelset av kommunismens makt". Västern, som är utmanad av de ryska härskarna, måste inse att varje uppgörelse i detaljer, varje försök att försona genom kompromisser av motståndaren utnyttjas till nya framstötter och att även den fredliga fasthetens politik blott gör det oavgjorda kriget permanent.

Samtidigt tar emellertid Burnham denna gång avstånd från tanken på ett preventivkrig. Ett sådant krig, ett militärt krig i motsats till ett kallt krig, är obefogat så länge någon rimlig utsikt finns att nå målet på annat sätt; även om ett militärt krig blir ofrånkomligt i framtiden, är det möjligt att göra seern lättare och tryg-

gare genom en annan politik nu; opinionen i USA och Västern är inte mogen för att bringa ordning i den nya värld som skulle uppstå genom kommunismens besegrande.

I stället bör, det är Burnhams huvudtes, det kalla kriget intensifieras. USA skall föra "ett offensivt politiskt-subversivt krig" för att slå ned kommunismen. Därmed menas, kort sagt, att USA och Västern över huvud skall tillgripa samma metoder som ryssarna med så stor framgång begagnat. Man skall inskrida mot kommunismens femte kolonner, självstimulera och stödja missnöjet, oron och frihetssträvandena i östblockets stater, dra över tveksamma nationer och grupper på sin sida. På detta sätt skall ett läge uppnås i vilket ryssarna är redo att godta de minimifordringar som kan anses göra kommunismen någorlunda oskadlig: avveckling av kommunisttagitationen i demokratierna, frigivande av de områden som erövrats sedan 1939 och upprättande av reell demokrati i dessa stater, förbud enligt Baruchplanen mot atombombstillverkning, frihet att resa till Ryssland och att dit importera tidningar och litteratur. Burnham börjar sin bok med

parollen: "Den som säger A måste också säga B." Denna sats innebär i detta fall att det kalla kriget måste skärpas efter Burnhams anvisningar, en uppfattning som är högst tvekelaktig; uppehållsepolitiken sådan den nu bedrivs har redan visat sig i stånd att ge betydande resultat, och måhända kan dess fullföljande under årtionden leda till det mål Burnham uppställer. Men det är inte svårt att finna andra invändningar mot bokens teser. Kan den fria Västern med tillnärmelsevis samma framgång som Östern tillämpa taktiken med femte kolonner, revoltpropaganda, tillfälliga allianser med alla fiendens fiender (såsom Franco)? Kan det antas, om denna taktik verkligen skulle visa sig framgångsrik, att Ryssland låter den fullföljas utan att gå till väpnad attack?

Det väsentliga i Burnhams bok blir knappast de uppställda teserna, hur sannolikt det än är att några av hans detaljföreslag är av praktiskt värde. Det viktigaste är att han klarare än kanske någon annan författare belyser det nya och svåra i den samtida situationen. Försök att genom eftergifter blidka kommunismen är lika meningslösa, lika farliga som då det gällde Hitler; det är den bärande huvudtanken i hans bok.

HERBERT TINGSTEN